

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนากระบวนการพัฒนาผู้นำชุมชนบนพื้นที่สูงในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน แบบโครงการหลวง ดำเนินการต่อยอดจากงานวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการยกระดับกระบวนการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรหรือผู้นำชุมชนในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง แบ่งเป็น 2 กิจกรรม คือ (1) การยกระดับศักยภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการค้าของเกษตรกรที่เข้าร่วมงานวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ดำเนินงานร่วมกับเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ จำนวน 5 ราย และ (2) การทดสอบกระบวนการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ ดำเนินงานร่วมกับเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 4 แห่ง ได้แก่ ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ป่าเกี๊ยะใหม่ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ขุนสถาน อ.น่าน จ.น่าน และวาวี อ.แม่สรวย จำนวน 27 ราย ผลการศึกษาพบว่า

(1) การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยจัดกลุ่มขนาดเล็ก 5 คน และกำหนดให้สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกัน ทำให้เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้ที่มีประสบการณ์สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ที่ยังไม่ค่อยมีประสบการณ์ด้านการตลาดออนไลน์ จนสามารถร่วมกันพัฒนาเพจเฟซบุ๊กของกลุ่มเพื่อการค้าได้ ซึ่งนอกจากจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ยังพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและระบบพี่เลี้ยงในชุมชน (2) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย 27 ราย ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ ประสบการณ์ชีวิต และทักษะในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันนั้น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดย สวพส. จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) เพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ (Learning Space) ที่สอดคล้องกับผู้เรียนหรือเกษตรกร ทำให้กระบวนการพัฒนาผู้นำเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงมีความแม่นยำมากขึ้น โดยกระบวนการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของเกษตรกร ขั้นเลือกวิธีการพัฒนาตามรูปแบบการเรียนรู้ของเกษตรกร ขั้นพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบลงมือทำ และขั้นตอนบทเรียนการเรียนรู้ ซึ่งนักพัฒนาของ สวพส. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ ทำให้เกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงมีความรู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงและรองรับการเปลี่ยนแปลงได้

คำสำคัญ: ทุมนมนุษย์ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ลดความเหลื่อมล้ำ พื้นที่สูง

Abstract

Research and development on empowering of community leaders in sustainable highland development. The research is conducted by participatory action research. The research operation is divided into 2 activities: (1) To develop the potential of 5 farmers in Pa Pae, Mae Taeng District, Chiang Mai Province. The average age of farmer is 47 years and they like to learning from comprehensive data but lack experience in using technology for commercial. (2) To test the potential development process appropriate to the learning styles of 27 farmers in Pa Pae and Pa Kia Mai, Chiang Mai province, Khun Sathan, Nan province, and Wawee, Chiang Rai provinces.

The results of the study found that (1) Cooperative learning is a knowledge management process. They can learn together and exchange ideas. Experienced person can mentor farmers with no experience in online marketing. They can use Facebook to communicate with customers and sell Assam tea products under the name “Papae All Tea”. This process helps farmers practice skills such as self-learning, teamwork and mentoring. (2) Participatory research with 27 farmers found that They have different learning styles, occupational skills, and experiences. Self-learning process with HRDI as a knowledge facilitator to create a learning space suitable for learner or farmer. This process can develop farmers' potential more accurately. The process of developing the potential of farmers in highland development project using royal project system has 4 steps, consisting of, Step 1: Learning analysis (learning from comprehensive data, learning from best practices, fast learner and learning from network connector). Step 2: Select development methods according to farmers' learning styles. Step 3: Develop farmers' potential through participatory learning (PLA) and learning by doing. Step 4: Lesson learned. As a result of study, HRDI staff can use this information to plan and determine farmers' potential development activities that are consistent with learning styles.

Keywords: human capital, change agent, reduce inequality, highland